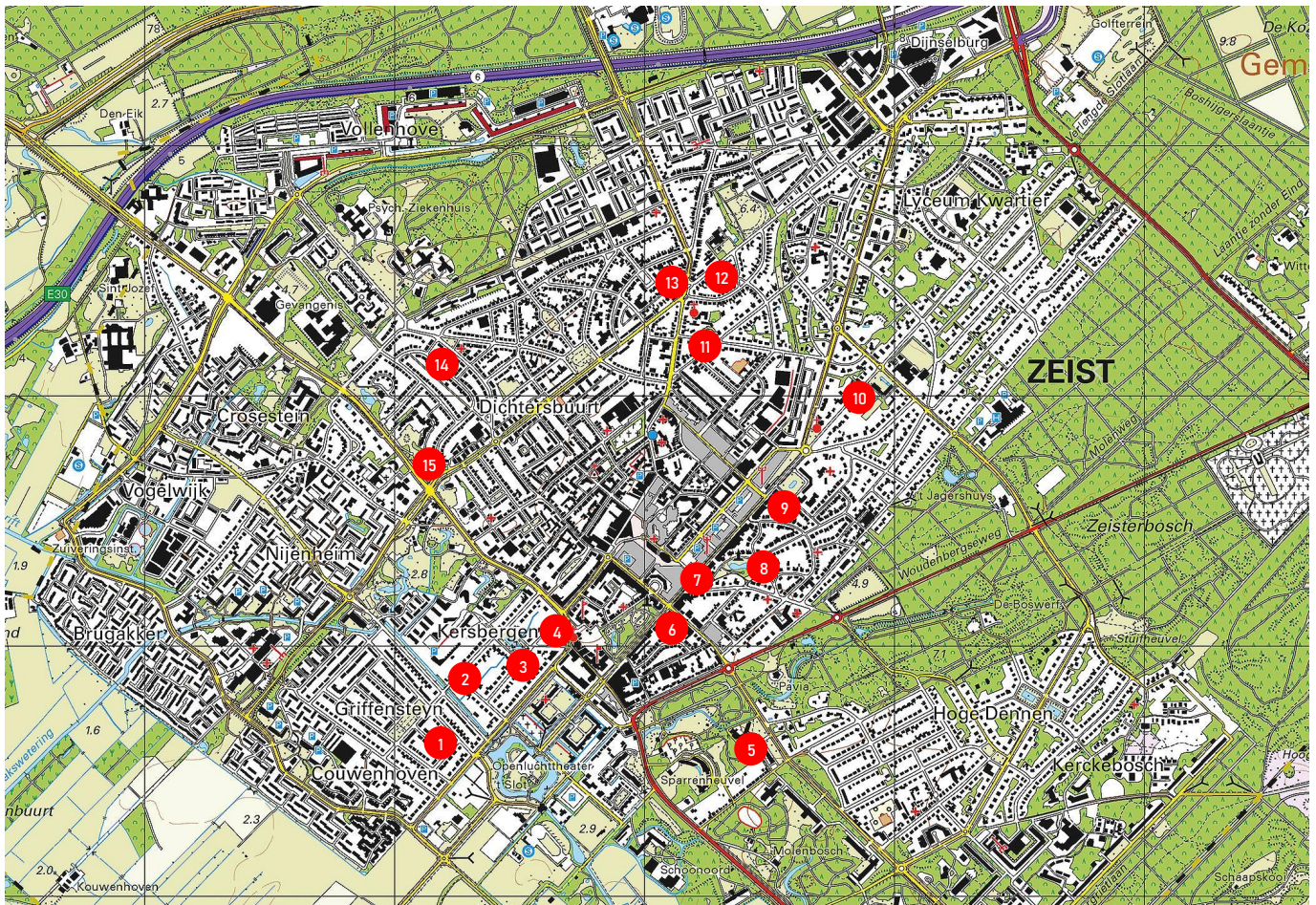

Vooraf:

In 2011 zijn in Seijst, het magazine van het Zeister Historisch Genootschap, 2 artikelen gepubliceerd over het werk van architect Leendert (Leo) Gerrit Visser die in Zeist tussen 1930 en 1973 tientallen bouwwerken heeft ontworpen. Het gaat om winkels met woningen erboven, scholen, verzorgingshuizen, maar vooral om woningen: vrijstaand, twee-onder-één-kap-woningen, rijtjeshuizen en flats. Sommige projecten zijn beeldbepalend en architectonisch heel interessant, andere minder opvallend, maar altijd is er sprake van zorgvuldig ontwerp met kenmerkende details die ervoor zorgen dat je denkt: Dat ziet er goed uit, typisch Visser.

De lijst van 2011 is niet compleet, we hebben nog een aantal 'projecten' ontdekt, maar sluiten zeker niet uit dat we nog één en ander over het hoofd zien. Dat horen we graag.

Een aantal -naoorlogse- bouwwerken heeft de tand des tijds niet doorstaan en is om verschillende redenen gesloopt. Onze lijst had nog langer kunnen zijn, maar ook nu al is het 'teveel voor een fietstochtje'. We hebben een selectie gemaakt waarvan we denken: Die moet u goed bekeken en gezien hebben.

Over Leo Visser:

Hij is in 1910 in Rotterdam geboren. Hij kreeg zijn bouwkundige opleiding in Utrecht.

Zijn eerste ontwerp in Zeist betrof twee woningen onder één kap op de Eikenlaan 33/35, in 1930. Hij was toen 20 jaar en woonde in Amsterdam. Hoe hij aan de opdracht kwam, of hij zo jong al was afgestudeerd, of hij zelfstandig gevestigd was dan wel nog bij het bureau van Roodenburgh werkte, hebben we nog niet kunnen achterhalen. In 1931 vestigde hij zich in Zeist op de Hogeweg, trouwde in 1934 en verhuisde in 1937 naar het woonhuis en kantoor op de Waterigeweg 32 dat hij zelf heeft getekend. In 1966 verhuist de familie Visser naar de Lorentzlaan 187, ook door hem ontworpen. De Mirtehof op Molenweg 50 waar ze in 1990 gaan wonen, is eveneens op zijn kantoor getekend. Hij is in 1991 overleden.

Vissers 'handschrift':

Als architect is Visser een kind van zijn tijd. Zoals veel anderen is hij geïnspireerd door Frank Lloyd Wright en hij heeft goed gekeken naar Berlage, Amsterdamse School, Dudok, Mertens en Van Ravesteijn (eerlijk materiaalgebruik, beton en baksteen, zakelijk, strakke lijnen, functionele decoraties, zorgvuldige detaillering). Hij houdt van baksteen in verschillende kleuren en types, en kan ermee 'boetsen', al is zijn stijl eerder sober, dan uitbundig. Hij heeft er niet gebouwd, maar we kunnen zijn stijl voor de Tweede Wereldoorlog als "Nieuwe Haagse School" typeren.

Een aantal bouwelementen past hij graag en meermaals toe. Dat maakt zijn bouwwerken goed herkenbaar. Op een enkele uitzondering na, is het aanzien van zijn gebouwen heel evenwichtig, zorgvuldig ingedeeld maar niet vlak of saai. In de regel hanteert hij een Noors metselverband, zijn de horizontale voegen vaak verzonken en ligt het trasraam, onderste deel van de gevel, enkele centimeters terug ten opzichte van de rest van de gevel. Hij maakt soms gebruik van afwijkende patronen in het metselwerk, bijvoorbeeld met afwisselend staand en liggend blokverband. Zo nu en dan past hij ter decoratie blauw geglazuurde bakstenen/tegels toe. Bij uitzondering worden gevels wit geschilderd. Zijn vooroorlogse ontwerpen hebben altijd flinke dakoverstekken. Hij houdt van reliëf, uitspringende én inspringende balkons. Bij voorkeur zorgt hij voor ruime lichtinval door vensters met een roedeverdeling. Kenmerkend is zijn gebruik van ronde vensters, vaak met een roedeverdeling en op een opvallende plaats in de gevel. Bij sommige ontwerpen is sprake van brede, flinke 'halfronde' glas-in-loodramen in voor- of zijgevels. Zijn glas-in-loodontwerp is luchtig, met driehoeken en cirkels, maar niet heel opvallend. Kenmerkend zijn ook de ronde ruitjes in voor- en garagedeuren, soms met het formaat van een flinke patrijspoort. Onderscheidend zijn steeds zijn balkonhekken gevormd door meestal 5 horizontaal evenwijdig lopende ijzeren buizen, zowel bij kleine halfronde balkons, als bij de grotere rechthoekige balkons, van zijn vooroorlogse projecten.

Na de Tweede Wereldoorlog maken de buizen plaats voor balkonhekken met gebogen ijzeren strips in enkele eenvoudige patronen. Een andere opvallende verandering is dat de dakoverstekken verdwijnen. De schaarste aan bouwmaterialen leidt tot versobering van Vissers ontwerpen. Geen ronde ramen meer, maar vierkante, minder glas-in-lood, wel patronen in het metselwerk en bordeauxrode en beige tegels ter decoratie. Lichte constructie, functionalisme en sobere 'wederopbouw', liggen Visser wel. Hij past vaker beton toe, bouwt het eerste flatgebouw van Zeist, met een betonskelet en een geknikt enigszins hellend dak. Naast woningbouw is hij vooral actief voor bedrijven, het onderwijs en zorginstellingen. Nog steeds geldt dan: zelden spectaculair, altijd zorgvuldig.

Vissers bouwwerken zijn functioneel en hebben een dito uitstraling. Als de eisen in het onderwijs of de zorg veranderen, maar ook wanneer bij stijgende welvaart de behoefte aan comfort en 'smoel' toeneemt, vallen gebouwen van zijn hand makkelijk ten prooi aan de slopershamer.

Laten we van zijn bouwwerken genieten zolang ze er nog zijn. Ze zijn zorgvuldig ontworpen, zo kunnen we er ook mee omgaan.

START: Slotpark bij het bruggetje waar de Zinzendorflaan de Waterigeweg kruist.
De Waterigeweg oversteken en naar links Waterigeweg 32, De Reiger

1

In 1937 was Visser al 7 jaar actief in Zeist. Hij had een eigen handschrift ontwikkeld. De wijken Kersbergen en Griffensteijn waren volop in ontwikkeling en zijn aandeel in de ontwerpen was aanzienlijk. Aan de Waterigeweg ontwierp hij op nummer 32 “De Reiger”, zijn nieuwe woonhuis en kantoorruimte. Vrijstaand op de hoek met uitzicht op de Slottuinen. Een lichte baksteen, terugliggende horizontale voeg, een half rond balkon met een hekwerk van gebogen buizen, boven de flinke erker. Grote raampartijen, rond raam boven de voordeur ook met roedeverdeling. Kortom een “echte Visser”. Toen de familie in 1966 naar Lorentzlaan 187 verhuisde, bleef de Reiger in gebruik als werkruimte van het architectenbureau. [↑ Waterigeweg volgen.](#)

Visser heeft meer huizen aan de Waterigeweg ontworpen. Om te beginnen het dubbele woonhuis op nummer 44/46, bouwjaar 1936, met een donkere baksteen, donkere pannen en ‘patrijspoorten’ in de garagedeuren. Het siersmeedwerk op de balkons heeft Visser ook o.a. op de Sproncklaan toegepast.

Waar in 1939 het dubbele woonhuis Griffensteijn (Waterigeweg 48/50), met een souterrain en een fors rond raam boven de entree, werd gebouwd, stond voordien een oude boerderij met dezelfde naam, ook naamgever van de wijk. Voor de afwisseling is deze woning uitgevoerd in een lichte baksteen en rode pannen. Na de Tweede Wereldoorlog verzezen de nummers 52, 54 en 56, in een ‘lichtere uitvoering’. Het hoekhuis is inmiddels vervangen door nieuwbouw in een wat andere stijl.

[→ Rechtsaf de Laan van Cattenbroeck in.](#)

Aan de Laan van Cattenbroeck staan 2 series woningen ontworpen door Visser.

De dubbele woonhuizen 25/27 en 33-39 hebben de ‘vroeg-naoorlogse’ sobere uitstraling, maar het blokken-patroon in het metselwerk en de brede schoorsteen die uit de zijgevel oprijst zijn typische Visser-kenmerken. [Ongeveer 150 rechtdoor op de Laan van Cattenbroeck.](#)

De huisnummers 61–75 zijn duidelijk ‘vooroorlogs’: donkere baksteen deels in een blokken-patroon, breed dakoverstek, op de verdieping een aaneensluitende serie ramen met roedeverdeling. De ronde ramen in de voorgevel zijn oorspronkelijk voorzien van ‘modern’ ogend glas-in-lood.

[↓ Zo’n 150 meter terug en aan de overzijde van het Griffensteijnseplein naar links en na 90 meter → rechtsaf de Gijsbrecht van Amstellaan in.](#)

In de Gijsbrecht van Amstellaan die halverwege het Griffensteijnseplein parallel aan de Laan van Cattenbroeck loopt, staan 4 blokken van 4 woningen (3-33) van de hand van Visser. Opmerkelijk zijn de halfronde balkons met gebogen buizen en de voordeuren met een ronde ‘patrijspoort’. De trappenhuisen aan de voorzijde krijgen licht door een glazen halfronde raampartij, ’s avonds -mits verlicht- een fraai schouwspel. Het complex dateert van 1936.

[← Aan het einde bij de Frank van Borselenlaan naar links.](#)

Linksaf om de hoek ligt aan de Frank van Borselenlaan ook een mooi drietal woningen (2-6) op de hoek met de Cornelis Schellingerlaan. Dit keer in een lichte baksteen, met stalen ramen en op de begane grond een bijzondere gevelindeling met deels ronde vormen en geglazuurde blauwe bakstenen. De ruime woningen uit 1936 vertonen weinig overeenkomst met de Cornelis Schellingerlaan om de hoek, waar Visser in 1935 een vrijstaande woning (nummer 3) en 14 twee-onder-één-kap-woningen (de nummers 2-36 en 5-23) realiseerde. [→ Klein stukje rechts de Cornelis Schellingerlaan in ↓ vervolgens omdraaien en de straat volgen tot de Van Renesselaan.](#)

De huizen zijn in -per straatkant verschillende- donkere baksteen uitgevoerd, in Noors verband. Aan de ene kant balkons, aan de andere brede doorgaande raampartijen. Ze lijken sterk op elkaar maar hebben individuele verschillen: Erker op de hoek, of brede halfronde ramen aan de zijkant van de voorgevel met subtiel glas-in-lood. Bijna alle huizen zijn in de loop der tijd 'aangepast en uitgebouwd', maar bij enkele is de oorspronkelijke roedeverdeling in de ramen nog aanwezig. Visser is erin geslaagd om zijn vele ontwerpen in de buurt steeds een eigen karakter te geven, terwijl ze toch duidelijk zijn stempel dragen.

→ Bij de Van Renesselaan naar rechts en na 120 meter 2 witte woningen.

2

In de wijk Kersbergen waarvan de bouw eerder startte dan in Griffensteijn, heeft Visser zowel vóór als na WO II een aantal vrijstaande en dubbele woonhuizen ontworpen. Van Renesselaan 76 en 47 tegenover elkaar gelegen, zijn voorbeelden van naoorlogse 'kleine landhuizen'; witgeschilderd. Beide zijn meer gericht op de Grift dan op de straatzijde. Geen gasbuizen meer als balkonhek, maar lichter siersmeedwerk, licht gebogen gevelaccenten in plaats van forse (half)ronde ramen.

→ Dan rechtsaf de Zinzendorflaan in gaan

Het dubbele woonhuis op de Zinzendorflaan 15/17 heeft ondanks de 'wederopbouw-soberheid' een evenwichtige uitstraling, door o.a. de erkers en kleine dakkapellen en een duidelijke symmetrie.

← Vervolgens de 1ste weg linksaf, de Kersbergenlaan in

3

Het dubbele woonhuis op Kersbergenlaan 21/23 is eveneens sober, van 'na de oorlog', maar heeft een kenmerkende gebogen ijzeren versiering op de erkers aan de voorzijde en 'X-en' in zwarte baksteen. Visser heeft ook hier vrij ranke rechthoekige hoge schoorstenen toegepast.

← 100 meter naar links op het Kersbergenplein.

Op het Kersbergenplein nr. 9/11 staat het oudste ontwerp van Visser in de wijk, uit 1934. Daar heeft hij voor het eerst halfronde vensters met glas-in-loodwerk toegepast, zoals even later ook in de Schellingerlaan en de Wilhelminalaan. Bijzonder is ook dat de donkere dakpannen aan achterkant van de zijgevels op éénhoog zijn doorgezet, net als reliëf in baksteen en kleine vierkante ramen met glas-in-lood.

↓ Dan weer terug naar de Kersbergenlaan en deze naar links ← vervolgen over ± 160 meter.

Kersbergenlaan 4B/4C en het pand op de hoek van de Utrechtseweg 90C/Kersbergenlaan 1, zijn in 1936 resp. 1937 gebouwd en vertonen klassieke Visser-trekken: donkere levendige bakstenen met enkele blauw-geglazuurde bij de voordeur, Noors metselverband, roedeverdeling in de raampartijen, balkonhekken van gebogen parallel geplaatste gasbuizen, e.d. Bij 4B en C zijn 2 kleuren pannen toegepast.

→ Aan het einde van de Kersbergenlaan rechtsaf de Utrechtseweg volgen voor ± 120 meter en aansluitend rechtdoor ↑ ± 80 meter de Waterigeweg op en dan linksaf ← de Lageweg in en deze ± 400 meter volgen tot de Driebergseweg. Hier rechtsaf → de Driebergseweg volgen voor ± 500 meter en dan oversteken ← naar de Molenweg en deze voor ± 300 meter volgen.

4

Aan der rechterkant ziet u de Molenweg 50 / Woon- en zorgcentrum Mirtehof

Aan de linkerkant ziet u de Arnhemse Bovenweg 6, hoek Molenweg / Woon- en zorgcentrum Simarowa.

In de jaren na WO II verschoof het zwaartepunt van Vissers werk van woningbouw naar bedrijfspanden, scholen en verzorgingshuizen. Daarvan staan er 3 geconcentreerd bij de kruising van de Molenweg en de Arnhemse Bovenweg. In de Mirtehof (1971/72), waar Visser zijn laatste jaren heeft gewoond, is op een enkele patrijspoort na weinig zichtbaar van zijn handschrift. Het

pand is inmiddels uitgebreid en gerenoveerd. Bij Simarowa (1969) en het restant van de Amandelhof (1961/62) zien we zijn voorliefde voor strakke evenwichtige gevels met vierkante ramen bij gangen en trappenhuizen, en bij de woonkamers grote raampartijen met roedeverdeling. Kenmerkend is de toepassing van beige en bordeauxrode tegels als gevelversiering. Duizenden inwoners van Zeist hebben hun oude dag in 'een Visser' doorgebracht. Naar huidige maatstaven mag het allemaal wat ruimer en comfortabeler.

↑ [Dan de Arnhemse Bovenweg oversteken en de Charlotte de Bourbonlaan over 200 meter volgen](#)
Aan het begin van de Charlotte de Bourbonlaan (3 - 17) staat een serie vroeg naoorlogse dubbele woonhuizen. Hier is soberheid troef geweest. Door in de voorgevel metselwerk in 'visgraten' toe te passen en hier en daar een sculptuur, maakte Visser met weinig middelen een charmant ensemble.

↓ [Keer om en ga terug naar de Arnhemse Bovenweg en ga hier rechtsaf](#) →
[Aan de overkant van de weg, rechts naast Simarowa ziet u de Arnhemse Bovenweg 2 / Woon- en zorgcentrum 'Amandelhof'; voor een deel gesloopt.](#)

5

De vrijstaande villa op de Arnhemse Bovenweg nr. 1A is in 1950 in opdracht van een zelfbewuste dame gebouwd. Eenvoudig en toch statig, geen typische 'Visser'.

↑ [Vervolg de Arnhemse Bovenweg over ± 130 meter en steek de rotonde over rechtdoor de 2^e Hogeweg in. Volg deze ± 300 meter tot aan het kruispunt.](#)

[Links ziet u Slotlaan 100-110, hoek 2e Hogeweg 2-8](#)

6

Op de hoek Slotlaan/2^e Hogeweg verrees in 1938 een voor Zeister begrip modern laag flatgebouw dat in de plaats kwam van een 19^e-eeuws classicistisch sociëteitsgebouw. Visser gebruikte gele gladde bakstenen in 2 tinten, de horizontale voegen verdiept en de staande voegen gevuld, waardoor de 'horizontale werking' werd versterkt. Brede dakoverstekken, erkers over 2 verdiepingen, uitspringende en inspringende balkons, ronde vensters met kruisverdeling in zijgevels. In de plint winkels. Een hoekpand met 2 voorgevels. Hier zie je duidelijk de invloeden van Frank Lloyd Wright (platte daken met brede dakoverstekken en horizontale lijnen) in combinatie met zijn eigen handschrift.

→ [Ga rechtsaf de Slotlaan op,](#)

[Al vrij snel aan uw linkerkant ziet u de Irene-flat met winkelgalerij \(waaronder de Hema\) en appartementen.](#)

7

Het flatgebouw "Irene", winkelgalerij en daarboven gelegen appartementen op Slotlaan 145-161, is een volgende 'invuloefening' van Visser. Hij blijkt in staat om in 1960, zonder bombarie, een rustige eigentijdse gevelwand te bewerkstelligen.

Schuin aan de overkant ontwierp Visser in 1939 2 bijzondere complexen die ruggelings aan elkaar grenzen: Slotlaan 170 -180 en Huydecoperweg 9 t/m 9D. De 5 winkelwoonhuizen aan de Slotlaan zijn duidelijk 'familie' van het flatgebouw op de hoek met de Hogeweg, met (licht)gele baksteen, erkers, Franse balkons en balkonhekken met gebogen buizen.

↓ [Loop een stukje terug en ga de straat in tegenover de ingang van de Irene-flat. Waar het fietspad \(na ± 80 meter\) ophoudt, gaat u linksaf ← de Huydecoperweg in.](#)

Aan de Huydecoperweg 9+9a+9b+9c+9d komen 5 geschakelde herenhuizen met brede voorgevels, van donkere baksteen in Noors verband, ronde vensters met kruisverdeling en een licht gebogen bovenlicht boven de voordeur. De huizen 'buigen mee' met de straat. Hoewel de beide huizenrijen (Slotlaan en Huydecoperweg) in 1 project zijn ontworpen, is dat aan hun uiterlijk niet te zien.

↑ Fiets ± 200 meter door langs het Wilhelminapark tot aan de rotonde.

Tegenover de rotonde ziet u de Wilhelminaparkflat

8

De Wilhelminaparkflat was in 1952 de eerste woonflat in de provincie Utrecht, het eerste gebouw met een betonskelet in Zeist en bovendien een flat met koopappartementen. Daar stond 'de markt' zo aarzelend tegenover dat ontwikkelaar Gaastra de koffers al gepakt had om naar Amerika te emigreren als er echt niks verkocht werd. Het is een toonbeeld van Vissers functionele 'wederopbouw-stijl': Lichte baksteen, grote raamvlakken, stalen kozijnen met een evenwichtige roedeverdeling, lichte balkonhekken van gebogen ijzerstroken, overstekend dakvlak met een knik. De monotonie van de voorgevel onderbroken door een enkele erkerpartij en inspringende balkons. Het is een duidelijk afwijkende ingreep in het Wilhelminapark met traditionele villa's van rond 1900, maar doet geen afbreuk aan het voorname karakter van de buurt.

↑ Ga voor de flat langs en vervolg de Wilhelminalaan ± 200 meter met de bocht mee naar links

In de Wilheminalaan (nr. 39 en 41) was al voor de oorlog een vervallen villa vervangen door een dubbelwoonhuis van de hand van Visser, vrijwel een kopie van woningen aan de Cornelis Schellingerlaan.

Fiets 100 meter verder en ga rechts → op de Prins Hendriklaan. Na 50 meter de 1ste weg links ← de Stationslaan in. Volg deze voor ± 150 meter.

9

Op de hoek van de Stationslaan en de Bethaniëlaan (8-10a) ontwerpt Visser in 1938 een kantoorvilla en enkele woonhuizen in opdracht van de Groninger Brandwaarborg Maatschappij. Hij houdt zichtbaar rekening met de gewenste lichtinval in de kantoorruimte.

75 meter verder gaat u rechtsaf → de Slotlaan op en na 150 meter bij de rotonde rechtdoor ↑ de Verlengde Slotlaan op.

Na 160 meter ziet u aan uw linkerzijde de Verlengde Slotlaan 11

10

Het Lyceumkwartier heeft naar verhouding niet veel ontwerpen van Visser, maar wel enkele opvallende. Op de Verlengde Slotlaan staat op nr. 11 een kleine semibungalow gebouwd in 1951. Visser heeft vergelijkbare witgeschilderde bakstenen huizen ontworpen: een 'hoofdbouwdeel-met-verdieping' en daaraan vast een lager gedeelte dat er, meestal, haaks opstaat. Kenmerkend het balkonhek en de deur met rond venster. Zo'n 80 meter verder aan overkant op nr. 18 staat een witte villa uit 1937 met een uitstraling van het - al 20 jaar oude - Nieuwe Bouwen, maar die ook typische Visser kenmerken heeft. Het platte dak is voor Visser bij een vrijstaande woning uitzonderlijk. Overigens zijn de gevelindeling, ronde vensters en balkonborstwering met gebogen buizen heel herkenbaar.

Een 100 meter verder komt u bij de Verlengde Slotlaan 32-01 t/m 32-45

Van heel andere aard is de luxe woonflat uit 1960 op de hoek met de Lindelaan. Hier stond eerder de ferme villa Pasadena van burgemeester Van Tuyll, die na de oorlog in gebruik was als bejaardenhuis tot een fikse brand daaraan een eind maakte. In samenspraak met hotel Figi ontwierp Visser een 'appartementenhotel' met hotel-voorzieningen om het leven te veraangenamen. Lichte baksteen en balkonafscheidingsen, bijzondere entreepartij, bordeauxrode en beige tegels, Vissers handschrift. Toen de formule niet echt aansloeg werden de gemeenschappelijke voorzieningen en hoteldiensten opgeheven. Wat bleef is de fraai aangelegde tuin, die het 'ontspannen karakter' van het gebouw benadrukt.

Om het gebouw goed te bekijken kunt u een stukje rechts → de Lindenlaan in en vervolgens weer terug ↓ om via de rotonde rechtdoor ↑ te gaan en op de Lindenlaan te blijven en vervolgens de 1ste weg links ← in te slaan (Acacialaan). Na 150 meter steekt u de Boulevard over ↑ om de Dalweg in te gaan en deze 450 meter te volgen.

11

Aan de rechterzijde ziet u de witte panden Dalweg 3+3A en 3B, hoek Berkenlaan 5A

Op de hoek Dalweg - Berkenlaan ontwierp Visser voor aannemer/ontwikkelaar Gaastra in 1940 twee dubbele woonhuizen o.a. voor diens eigen huisvesting. Wegens de oorlogssituatie lag het project enige tijd stil. De herkenbare witte woningen hebben kenmerken van Vissers vooroorlogse stijl, maar preluderen met name door de licht gebogen bovenkant van de raamkozijnen ook op 'Visser na de oorlog'. Bijzonder en modieus zijn de versierende baksteen strips terzijde van de kozijnen. In 1948 ontwierp Visser op het perceel achter de woningen, een werkplaats, garage- en kantoorruimte in dezelfde stijl.

→ Ga rechts van Berkenlaan 5A de Berkenlaan in en na 230 meter de 1ste weg links ← de Eikenlaan in. Volg deze over 150 meter.

Aan de linkerzijde ziet u achter het plantsoentje Eikenlaan 19/21 En een stukje verder de Eikenlaan 29/31 en de Eikenlaan 33/35

12

Aan de Eikenlaan staat een drietal dubbele woonhuizen van de hand van Visser uit begin jaren '30. Nr. 33/35 is Vissers eerste werkstuk in Zeist; hij was toen 20 jaar en woonde nog in Amsterdam. Hoe hij aan de opdracht kwam is niet bekend. Er zouden er tientallen volgen. Van een 'eigen stijl' is nog niet zo sprake. Wel tekent hij een, naar zijn latere maatstaven bescheiden, aantal bovenramen strak onder de dakrand met ruim overstek en hanteert hij ter verlevendiging verschillend gekleurde baksteenvlakken in de zijgevels. Bij 29/31 zien we al kenmerkend glas-in-lood. Bij 19/21 accentueert het verspringen van de voorgevel de hoekoplossing en past Visser, zoals hij nog een enkele keer zal doen, een gemengd patroon van rode en zwarte dakpannen toe.

Steek de Bergweg over en sla linksaf ←. Na 10 meter volgt u de bocht naar rechts → en ga een stukje naar rechts → de Panweg op

Hier ziet u een winkel met blok van 8 aaneengesloten woningen aan de Lievendaallaan 39-47 / Panweg 9-13

13

In het woningcomplex op de hoek van de Lievendaallaan en de Panweg dat Visser in 1934 onder handen krijgt, toont hij een belangrijk talent: nieuwbouw aansluiten op een bestaand complex, met inbegrip van een hoekoplossing. De woningen aan de Lievendaallaan waren oorspronkelijk één-laags en hadden al een leven achter der rug. De begane grond heeft details die Visser zelden of nooit toepast: Glas-in-lood geïntegreerd in de kozijnen van het voorkamerraam en de voordeur. Op de verdieping maakt Visser een flinke serie ramen strak onder het dak, zoals hij ook elders veelvuldig doet. Het hoekpand, nieuwbouw net als de 2 woningen aan de Panweg, springt eruit met een topgevel. Daarnaast een poort die toegang geeft tot het achter-terrein. Het is één van de weinige complexen met een bouwjaaraanduiding verwerkt in de gevel.

Ga vervolgens links van dit pand de Lievendaallaan in en volg deze over 240 meter. Ga dan rechts → de Egelinglaan in. Na 250 meter linksaf ← de Ds. Nahuyslaan in. Na 350 meter bij de rotonde rechts → de Jacob Catslaan in en na 100 meter linksaf ← de De Génestetlaan in om na 200 meter op de Roemer Visscherlaan uit te komen. We gaan hier linksaf ←. In totaal zijn er in deze straat 24 woningen door Leo G Visser ontworpen.

14

Het deel van de Dichterswijk ten zuiden van de Oude Arnhemseweg is in de Jaren Dertig ontwikkeld toen de 'rijken van Zeist' hun buitenplaatsen van de hand deden en de parken werden verkaveld. Verschillende projectontwikkelaars sloegen hun slag. Eén van hen schakelde Leo Visser in om twee rijen huizen op de Roemer Visscherlaan te ontwerpen, de nummers 9 - 39 en 2 - 16. De woningen dateren van 1937. De aanpalende complexen -iets later gebouwd- lijken sterk op die van Visser, maar komen van de tekentafel van de P.J. Koster die in Zeist ook veel sporen heeft nagelaten. De woningen van Visser zijn o.a. te herkennen aan de rode pannendaken, ronde stalen

ramen met kruiskozijn in de zijgevel, voordeur met relatief groot rond raam, terug liggend trasraam, aaneengesloten raampartijen onder de kap, erker met doorlopende betonnen dakje en uitspringende schoorstenen bij de topgevels. Zijn lichte baksteen is 'slanker' dan van de buurhuizen en ook wat netter gemetseld.

Bij de kruising houden we rechts → aan en volgen de Professor Sproncklaan zo'n 250 meter helemaal naar het begin.

Aan de rechterkant ziet u Professor Sproncklaan 1G+3, vervolgens Professor Sproncklaan 1A+1B / 1C+1D en Professor Sproncklaan 1

15

Toen de woningen aan het begin van wat nu de Professor Sproncklaan heet, gebouwd werden, was het nog het begin van de Schaerweijdelaan, voordat die 'gekanaliseerd' werd. Vandaar dat na de naamswijziging de huizen nu 1 t/m 1g (en 3) genummerd zijn. Van de 9 eerstelingen zijn er 7 door Leo Visser ontworpen, in drie etappes. Het dubbele woonhuis 1g/3 dateert uit 1938. Op de balkons past Visser een bijzondere ijzerconstructie als steun en afscheiding toe die je o.a. bij Waterigeweg 48/50 aantreft. De 2 dubbele woonhuizen op nr. 1a t/m 1d zijn herkenbaar als 'vooorlogse Vissers', gebouwd in 1939. Dat geldt ook voor het woonhuis met kantoor met nummer 1 op de hoek: meerdere ronde ramen in de zijgevel op 1-hoog, blauw geglazuurde baksteen ter decoratie in het gebogen portaal van de voordeur.

Hier eindigt de fietsroute langs een selectie van het werk van Leo Gerrit Visser.

We gaan vanaf het doodlopende stukje van de Professor Sproncklaan weer terug ↓ en na 80 meter rechtsaf → en draaien dan rechts → de Schaerweijdelaan op. Na 100 meter steken we de Utrechtseweg over, gaan rechtdoor ↑ en volgen de Griftlaan over 500 meter. Bij de rotonde gaan we linksaf ← de Griffensteijnselaan in. Na 800 meter gaan we links ← de Waterige weg op en na 100 meter steken we over naar het bruggetje waar we zijn begonnen.

We zijn voorbijgegaan -of niet, het is maar hoe je het uitlegt- aan belangrijke ontwerpen als het door Visser 'gerenoveerde' hoofdgebouw van het Sanatorium, het voormalige schoolcomplex, nu kinderopvang, aan de Jan Scheplaan en het monument voor standrechtelijk geëxecuteerde mannen op begraafplaats Zeister Bosrust. Maar om de tocht binnen de perken te houden, hebben we ook aardig wat woonhuizen links en rechts laten liggen. We hebben in totaal zo'n 80 'projecten' geïdentificeerd als ontwerpen van Visser in Zeist. Die lijst komt binnenkort ook beschikbaar op de website. Een groeimodel, want we zijn er zeker van dat er nog een aantal 'onontdekte' projecten zijn. Graag krijgen we aanvullingen en commentaar te verwerken. En zo mogelijk meer persoonlijke informatie over Visser. Liefst per e-mail aan Jaap Simonse (jaap@funon.nl) of Willem de Bruin (bruindew@kpnmail.nl).

We hopen dat u het de moeite waard hebt gevonden.